

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих дела, одликовати:

Орденом Св. Саве
ПЕТОГ СТЕПЕНА

Д-р Јована Лилића, лекара среза крагујевачког и шефа хируршког одељења крагујевачке болнице; и

Д-р Душана Радојковића, лекара среза мачванског.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 29. јуна 1910. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за начелника друге класе среза масуричког Сретена Кочића, начелника треће класе истог среза.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 29. јуна 1910. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за шефа одељења за туберкулозне болеснике при општој државној болници Д-р Љубомира Стојановића, секундарног лекара одељења за унутрашње болести исте болнице; и

за секундарног лекара одељења за унутрашње болести исте болнице Д-р Светислава А. Николајевића, приватног лекара из Београда.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 2. јула 1910. год. у Београду.

РАСПИС

Свима начелствима и Управи града Београда.

По молби Господина Министра просвете и црквених послова од 19. новембра 1909. год. ЦБр. 2774., да се упра-

вама свих болница нареди: да у будуће, на захтев духовних судова, свагда издају потребна уверења о току и врсти болести једне парничне — брачне стране, како би се овакви спорови што брже и правилније решавали, а на основу §. 282-ог кривичног закона и §.§. 10., 12., 14., 15., и 43. закона о чиновницима грађанског реда

Наређујем:

1., Управе болница дужне су свагда одговорити духовним судовима на представке, које судови чине управама болница, без призрења на садржину одговора болничке управе.

Како болесници у болницу долазе на два начина:

а., По својој жељи или жељи својих сродника или старалаца, који су позвани да воде рачун о болесницима;

б., По позиву или наредби надлежне власти, — управа болнице дужна је да, у сваком поједином случају, поступа онако како се овом наредбом прописује.

2., Као случајеви приватне лекарске тајне, која се по §. 282. кривичног закона не сме издати, сматрају се они случајеви болничког лечења, у којима се болесник налази у болници на лечењу по својој или по жељи оних својих сродника или старалаца, који су позвани да о болеснику воде рачуна. О току и врсти болести оваквих болесника управе болница нису дужне давати уверења никоме другоме сем болеснику, ако он то тражи. (Види санит. зборник књ. II. св. друга стр. 149.) —

3., Сви остали случајеви лечења у болници, у којима је болесник дошао у болницу на лечење по позиву или наредби надлежне власти, сматрају се као службена лекарска тајна по §.§. 14. и 15. зак. о чиновницима грађ. реда. Управе болница могу духовним судовима издавати уверења о току и врсти болести оваквих болесника, пошто се то овом наредбом одобрава.

Препоручује се начелству, да ову наредбу прими к знању, саопшти је управи

болнице у своме подручју и стара се о извршењу наредбе.

СБр. 6713

23. јуна 1910. год.
у Београду.

Министар
унутрашњих дела,
Љ. Јовановић с. р

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

6°. *Правно дејство закључења продаје.*
а. Све дотле док траје надметање, ништа још није свршено: јавна продаја налази се у оној фази која претходи уговору и која се назива понуда (l'offre, Anerbieten, Angebot). Онај који је последњи лицитирао чини ту понуду извршиоцу продаје: да је он готов да пописано добро прими по цену коју је дао, а извршилац продаје опет чини надметачима понуду да је он готов да пописано добро уступи сваком оном који ма колико више да од последњег надметача. Отуда, по што надметање представља само једну серију понуда и ништа више, уговора неће бити, ако се надметање, пре него је урађено оно што наређује § 481., из каквих то било разлога прекине, н. пр., услед тога што би извршиоцу изненада позлило, те не би продају могао продужити, или зато што би се ова не би могла свршити због нереда који је наступио на месту продаје и т. д.. У таквом случају, пошто уговор није закључен, последњи надметач није купац нити на њему лежи обавеза да плати оно што је био понудио, без обзира на то што је, узмимо, сигурно да се, за пописано добро, не би више добило, баш и да продаја није била прекинута; као год што ни дужник није продавац, те не би морао добро уступити томе последњем надметачу. Надметач овај јесте последњи, али

то није довољно.) потребно је још да он буде и купац, а он то, видели смо није.¹⁾

¹⁾ Како је све правно дејство понуде, у то, наравно, не можемо овде улазити. Сигурна је, пак, ствар, да понуда још непримљена не ствара онај уговорни однос који се код ње има у виду: и. пр., уговора о продаји и куповини нема све дотле док понуду, учињену од стране једног преговарача другом, овај не прихвати. (В. у овом смислу § 531. Грађ. Зак. који види: „Уговор је закључен онда, кад једна страна што обећа, а друга то прими, или се изјасни да прима“). Правни карактер понуде објашњава се као једнострана (унилатерална) обавеза, што је, изгледа нам, несхватљиво: једнострана обавеза то је један правни non-sensus. Једна воља може бити ограничена, обавезана, само другом, противном, вољом. Човек се, правно, сам собом обавезати не може, због чега, и. пр., обавеза, која је, у почетку, постојала, јер су дужник и поверилац била два различна лица, престаје, чим се та два својства теку у једном и истом лицу, случај гашења обавеза који се зова конузија (§ 910. Грађ. Зак.). Онако исто као што ни суверена власт не може себе правно обавезати, а воља једног појединца је суверена, ако није ограничена вољом неког другог појединца.

Ми овим нећемо да кажемо да понуда нема никак и никаквог правног дејства. Далеко од тога, понуда производи важна правна дејства, специјално онда ако је одређено, било изречно било прећутно, рок у коме се она може применити. У таквом случају понуђач (der Antrage) не може своју понуду тргнути пре него што тај рок истече, као што то види § 148. Нем. Грађ. Законик: „Hat der Antrage für die Annahme des Antrages eine Frist bestimmt, so kann die Annahme nur innerhalb der Frist erfolgen“. В. о овоме Dernburg, *Das bürgerliche Recht des Deutschen Reichs und Preussens*, Erster Band. Die allgemeinen Lehren, S. 435. Али из овога не излази још да код понуде имамо једнострану обавезу, обавезу правно санкционисану, која постоји само једном вољом, (obligation unilatérale, einseitige Verbindlichkeit). И овде имамо, такође, обавезу која је постала, као и свака друга обавеза, ограничењем једне воље другом: понуђач не може, у одређеном року, тргнути своју понуду стога што је, на такву његову обавезу, противна страна пристала, било изречно било прећутно, и ту је обавезу та страна као своје право прихватила. Као што видимо, и овде имамо један уговор, уговор који би француски правници назвали *incommé*, и тај уговор се састоји, од стране понуђача, *in non faciendo* (in non facere): понуђач неће тргнути понуду све дотле док утврђени рок не претече. Долајмо још да је ово једнострану уговор, пошто он ствара обавезу само за једног уговорача, онога који нуди. И да је и ово уговор, најбоље се види по томе што ни њега нема без двеју сагласних воља. Понуђач није у обавези да своју понуду неће тргнути до одређеног рока, ако то противна страна не прихвати: ако ова изречно или прећутно (рецимо неком конклузивном радњом) одбије обећање понуђача да он, понуђач, не сме тргнути своју понуду док дотични рок не прође, нема никакве обавезе код понуђача, нити се ту може говорити о повлачењу понуде: не може се понуђачи оно чега нема.

Као што смо и раније, на једном другом месту казали (в. нашу расправу: *О понуђачу уговора због неизвршења*, Стр. 5., прим. под 1.), питање о томе да ли може бити једнострана обавеза, подстакао је нарочито Немачки Грађ. Законик (и. пр. § 657. који гласи: „Wer durch öffentliche Bekanntmachung eine Belohnung für die Vornahme einer Handlung insbesondere für die Herbeiführung eines Erfolges aussetzt, ist verpflichtet, die Belohnung demjenigen zu entrichten, welcher die Handlung vorgenommen hat, auch wenn dieser nicht mit Rücksicht auf die Auslobung gehandelt hat“, што ће рећи: Онај који, јавним огласом, обећа неку награду за извршење извесне радње, а нарочито за постигнуће извесног резултата, обавезан је да ту награду плати ономе који ту радњу изврши, па ма овај и немао, при том, награду у виду). В. о једностраним обавезама: Planiol, *op. cit.*, t. I, p. 409. n. 1, t. II, p. 254; Saleille, *Théorie de l'obligation* (n-^{os} 138 et 141 et suiv.); René Worms, *De la volonté unilatérale*; Siegel, *Das Versprechen als Verpflichtungsgrund*; Stobbe, *u Zeitschrift für Rechtsgeschichte*. t. XIII (ова последња четири рада наводимо овде по Planiol-у); В. Lacantinerie et L. Barde, *Des obligations*, t. I, p. 32, et suiv.; Goldmann und Lilienthal, *Das bürgerliche Recht, Erster Band*, S. 134 und 687; Fischer und Henle, *Bürgerliches Gesetzbuch*, S. 327.

б. Али, чим се продаја закључи, престаје фаза понуде, и имамо уговор. Од онога момента, дакле, када извршилац продаје гласно уступи последњем надметачу пописано и лицитирано добро¹⁾ имамо уговор о продаји и куповини, онако како га дефинише § 641. Грађ. Законика („Продаја и куповина јесте такав уговор, којим се ствар каква за неку одређену плату у новцу другоге уступа“), где је продавац дужник, или, боље, онај чија је ствар продата (и који, као што знамо, може бити само дужник propter rem).

Дејства су закључења лицитације и уступања добра највећем надметачу врло важна, и ми ћемо их сада у кратко изложити.

Закључење продаје ослобађа сваке обавезе претходнога надметача, то јест онога који је највише, изузев последњег лицитанта на коме је продаја и остала, понудио: чим је његова понуда покривена другом, већом, она је правно уништена, и више никакво дејство, па ма шта се доцније десило, производити не може. Чл. 705. Франц. Грађ. Суд. Поступка има, *in fine*, овакву одредбу: „Надметач престаје бити обавезан, чим је после његове понуде дошла друга, па ма ова била и уништена“. Тако, и. пр., последња понуда огласи се за неважну, услед неспособности надметача: тај факат ни најмање неће повратити неки правни значај претходној понуди. Да приметимо да ова нема, пошто јој је следовала друга, јача, понуда, правне вредности ни у корист ни против лицитанта који ју је био дао: лицитанат тај не би, дакле, могао, такође, захтевати да му се добро уступи зато што је последња понуда уништена.²⁾

Последњи надметач остаје купац, без обзира на то колико је више дао од лицитанта који му непосредно претходи.³⁾ Он ће бити претпостављен овоме, па ма га не прешао за више него за две паре динарске, најситнија монета која код нас постоји у искованом стању. Шта више, како Закон од 26. Фебруара 1904. год. * говори и о једној пари (динарској), било би довољно дати само једну пару више него последњи лицитант, на бити оглашен за купца: била би само тешкоћа, око исплате те једне паре, пошто таква монета није још искована.⁴⁾ И овај резултат не може се изменити тиме што би, по свршеној и закљученој продаји, неко понудио за исто добро више од онога коме је оно, као последњем надметачу, по §-у

¹⁾ Уступање то извршилац продаје изражава обично речи, „цеслим“, реч која је из турскога језика прешла у нашу.

²⁾ Boitard, Colmet-Daage et Glasson, *op. cit.*, II, p. 449 et 450.

³⁾ Разлика између једне и друге понуде остаје сасвим факултативна, осим већ ако у условима продаје (*le cahier des charges*) не би у овом погледу било какве клаузуле. Ни председник ни суд не би могли поставити какав минимум за потоње надметаче (*un minimum d'enchères*) без пристанка заинтересованих лица. Boitard, Colmet-Daage et Glasson, *op. cit.*, II, p. 450.

⁴⁾ В. Списке Новине од 6. Марта, 1904. год. (бр. 51.).

⁵⁾ Али та тешкоћа не би била несавладава, а на име купац би могао исплатити и једну пару на тај начин што би извршиоцу продаје положио пет пара динарских, од којих би му овај вратио четири паре, два комада од по две паре, комади који су, као што смо и горе приметили, код нас исковани.

481. уступљено. Последњи надметач је постао купац, он је стекао једно уговорно право, и тога права не може га нико сада лишити.

У француском законодавству није тако. Код јавне продаје непокретних добара (*la saisie immobilière*) последњи надметач, коме је извршилац продаје добро уступило (*adjudgé*), није још сигуран да ће добро остати његово. По чл. 708. Франц. Грађ. Суд. Поступка, свако лице, способно да буде надметач на јавној продаји (чл. 711. истога Законика), има право да, у року од осам дана, рачунајући од дана када је добро уступљено највећем надметачу (*l'adjudication* — чл. 712. Франц. Грађ. Суд. Поступка), да нову понуду за исто добро, под условом да ова износи за једну шестину више од главне цене (*le prix principal*) по којој је добро на лицитацији продато.¹⁾ Ову нову понуду чини дотично лице у писарници суда који је извршио уступање пописаног добра и назива се *la surenchère*. После овога се, на начин регулисани у чл. 709. и 710. истога Поступка, одређује нова лицитација на којој бива надметање и које почиње од понуде, *la surenchère*, која ју је изазвала. Ако се тада не јави ни један надметач, продаја остаје на ономе који је дао *la surenchère*. После овога другог уступања (*l'adjudication*), ствар је дефинитивно свршена: више не може бити нових *surenchères* (чл. 720. други став).

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Периф

О ПРИКРИВАЊУ ЛИЦА ИЛИ СТВАРИ

(СВРШЕТАК)

Овај је систем традиционалан. Грчка и римска старина сагласно су давале прикривању карактер деликта са којим је било у вези и сматрале га исто тако кривог као и крађу. Један римски јурисконсулт, Marcien, преводећи ово мишљење у једну енергичну формулу, квалификовао је као *pessimum genus*, род прикривача, *sine quibus nemo latere diu potest. Et precipitur, ut perinde puniantur, atque latrones. In pari causa habendi sunt*. И Јустинијан, у институцијама, опомиње на стање доктрине и традиционалног правознањства: *Manifestissimum est, quod omnes, qui scientes rem furtivam susceperunt, et celaverint, furti nec manifesti obnoxii sunt*. Старо право продужило је да гледа у прикривању крадених ствари, дело саучешћа, и француски законик од 25. септембра 1791. само је формулисао традиционално правило овим изразима: „кад је учињена каква крађа, сваки за кога се буде доказало да је примио бесплатно или купио или прикрио све или део украдених предмета, знајући да су речени предмети производ крађе, сматраће се

¹⁾ До закона од 1841. било је потребно дати више за једну четвртину од главне цене. Тај закон, да би извао јаче надметање, спустио је ту цифру на једну шестину. Boitard, Colmet-Daage et Glasson, *op. cit.*, II, p. 468..

саучесник и казнити казном коју „закон изриче против учиниоца реченог „злочина“. Законик од 1810. у члановима 62. и 63. применио је овај принцип најстрожије. Једно објашњење државног савета од 18. децембра 1813. било је баш одлучило да је солидарност прикривача и лопова била таква, да они који су били прикрили предмете који су произашли из крађе која је извршена са убиством, треба да буду сматрани као саучесници убиства и кажњени истом казном као и убица. Тек ревизионим законом од 28. априла 1832. модификован је овај члан и одбачена ова крајња конзеквенца асимилације прикривача са лоповом.⁴⁾

Други систем састоји се у томе што од прикривача прави специјални деликт који се казни једном утврђеном казном која не варира према злочину учиниоца. Овај начин посматрања, који је већ предложио Montesquie, усвојио је Carmignani и сви јурисконсулти нашег столећа; он је нашао одобравање у модерним законодавствима. У Немачкој, на пример, прикривач је квалификован као „саучесник доцнијим помагањем“ ако је помогао у своме сопственом интересу: његова казна, која не прелази никада једну годину затвора, не може бити већа него казна за главног учиниоца. (§§ 257 и след.). Кад је прикривач обећао своје суделовање у напред, он постаје „саучесник помагањем“, и његова казна није више утврђена: она варира према злочину учиниоца. Ма да не показује довољну разлику између саучешћа и прикривача, ово законодавство води повољним резултатима. Оно је послужило као тин и на њега су се угледали законици холандски (§ 416), дански, (§§ 238. и след.) италијански (чл. 421.) и т.д.

Појам француског законика, који сматра прикриваче као један од начина саучешћа, тежи дакле све више и више да буде напуштен, да би био замењен појмом о доцнијој помоћи, која конституише особени деликт: 1.^о са социолошког гледишта, заиста, нема асимилације, која би се могла поставити између лопова и прикривача. Прикриваче је једно од хиљаде средстава којима се лукавији, мудрији и лакомији злочинци користе деликтом који су извршили најдрскије. Док буде имало лопова, имаће без сумње прикривача; али је ова врста суделовања једна форма паразитизма. Идентитет репресије прикривача и лопова није допуштен. 2.^о Са правног гледишта, прикриваче није акт учешћа, јер је потребно да један акт буде учињен пре деликта или да буде нерезвојан од деликта, па да има овај карактер. Без сумње, има један однос између лопова и прикривача, пошто други имају за циљ да извуку корист из онога што су први учинили. Али у ствари, има две серије објективних аката, који се догађају један за другим, крађа и прикриваче; прикриваче које интервенише кад је крађа свршена не може се сматрати као акт учешћа у овоме деликту. 3.^о Са гледишта потребе репресије, овај појам прикривача, форма са-

учешћа, даје прикривачима средства да избегну казну сваки пут кад главни деликт није прнађен или није више казним било услед застарелости или амнестије, било што је био учињен у страниој земљи у условима који не допуштају да се гони у Француској.¹⁾

Али не би требало претеривати са системом који спаја прикриваче нерезвојном везом, за злочин или деликт који оно фаворизира. Прикриваче је само собом дељиво дело: оно може дакле да се обнавља за исти злочин или исти преступ. Касациони Суд одлучио је дакле потпуно правилно да оптужени за саучешће прикривачем у једној крађи, пошто је ослобођен ове оптужбе, може бити на ново гођен доцније што је прикривач после овог ослобођења, корист која је прибављена истом крађом. Али ова солуција не би била правилна кад би се тичало истог прикривача, које је продужено после ослобођења: треба, разуме се, да постоје два особена дела не крађе, него прикривача.

Испитујући, у систему француског права, елементе саучешћа прикривачем, које имплицира директан однос између држања ствари и главног деликта, видимо да су потребна четири услова да оно постоји:

а) Треба констатовати један главни и претходни деликт који служи као база саучешћу. Прикривача ствар треба да је била однесена, утајена или прибављена помоћу једног злочина или преступа. Ова три разна израза примењују се поглавито на три групе злочина или преступа на које се може односити саучешће прикривачем: на крађу или *уљачку*, за ствари однесене (чл. 379. и след. 96. 97. 440. и след.); на злоупотребу поверења, *превару* коју је учинио банкрот. за утајене ствари (чл. 408. 402. и 403. кр. зак. чл. 591. трг. зак.); на *проверу*, *лажну исраву*, *злоупотребу*, *потреба*, *слабости*, или *страсти малолетника*, за ствари на које се односи израз *прибављене* (чл. 405. 132. 136. 406. фр. кр. зак.). Али ови изрази толико су широки да обухватају без изузетка и резерве, све деликте против лица или својине који би имали за резултат да учине да туђа ствар падне у руке деликвента.

б) Треба један материјални факт *прикривача*. У граматичком узимању речи, *прикривачи* једну ствар значи сакрити је; али у правном смислу значи просто *држати је у преварној намери, знајући да је она утајена*. Егзистенција саучешћа прикривачем не тражи *нестанак*, *скриваче* предмета који је однесен, утајен или прибављен помоћу злочина или деликта. Треба, али је довољно да је прикривач *примио* ствар. 1.^о Доиста, мало је стало за тим, по *каком се основу* држи цела или део ствари која произлази из каквог злочина или деликта. Онај који их држи и чува, ма да их не присваја, постаје саучесник прикривачем. Онај који купује један од ових предмета, знајући да је украдена или утајена, баш по праву цену, прикривач је, онако исто као што је прикривач кад му је лопов

дао тај предмет. Шта више, поверилац који са знањем прими у исплату суме које су прибављене помоћу каквог злочина или деликта, треба да буде сматран као саучесник прикривачем. 2.^о Мало је стало за *карактером* прикривача; случајни прикривач казни се као и прикривач из навике. 3.^о Мало је стало за тим да ли се држи ствар, добивена од самог лопова или кога трећег и да ли је овај трећи савестан или несавестан држалац. 4.^о Мало је стало баш и за тим, да ли је прикривач учинио или није, употребу прикривеног предмета, да ли он има државину или је престао да је има. Мало је стало за тим шта је с њом учинио: има прикривача на пример, кад је појео са лоповом производ крађе. Имаће баш прикривача, ако је притежалац каквог предмета који је прибављен деликтом. у место да га је вратио сопственику, предао га виновнику деликта и добио натраг цену. 5.^о Мало је стало за тим дали је прикривач држао саму ствар, или ствар која је прибављена помоћу производа крађе.

Све ове солуције резултују из појма прикривача у француском казном закону: ово дело не имплицира добит, оно не имплицира баш изрично лични циљ добити. Оно резултује из самог факта примања у државину каквог предмета за који се зна да има тајно порекло.

в) Саучешће прикривачем изискује доиста, да је окривљени радио „са знањем“, т. ј. да је знао да је ствар произашла из злочина или деликта. 1.^о Али треба ли да је прикривач имао специјално знања о злочину или деликту којим је ствар прибављена? или је довољно да је он знао да је онај од кога је он држи, могао имати државину само услед кривичне акције? Треба се изјаснити у овоме последњем смислу. Доиста, у принципу није потребно, да би прикриваче било инкриминисано, да је прикривач знао све околности деликата: довољно је да је он знао да фаворизира једну кривичну радњу и да је имао намеру да је фаворизира (потпомогне). 2.^о Ово знање, по нашем мишљењу, треба да је постојало у моменту кад је ствар дошла у руке прикривача. Карактер државине цени се од дана кад је она почела. То је правило општег права. Ово се правило примењује и на државину прикривача јер је овај одговоран у извесним случајевима под отежаним околностима нарушења само у колико је имао ово знање „у време прикривача“. Не би се дакле могло осудити као саучесник прикривачем, лице које би чувало ствар после пошто је сазнало њено кривично порекло.

г) Најпосле, да би ко био саучесник прикривачем, није довољно да је примио са знањем ствари које су прибављене помоћу каквог злочина или деликта, треба, осим тога, да их је примио у *преварној намери*, т. ј. у намери да прибави себи или другој недопуштене користи. У истини, овај услов не тражи се формално, али се он мора подразумевати из тог мотива што свако саучешће представља код агента, вољу да фаворизира деликт. Ну, познавање махне ствари која се прикривач не имплицира неминуивно преварну на-

⁴⁾ Garraud. Стр. 680.

¹⁾ Garraud. — Traité théorique et pratique du droit pénal français. Сво ово залагање из овога је дела.

меру прикривача: они на пример, који су примили предмете које је покraо један супруг или блиски сродници могли су да знају кривично порекло предмета, ма да нису имали намеру да фаворизирају деликт. Ми држимо¹⁾ да њих не треба сматрати као саучеснике, ако успеју да докажу њихову савесност. Сама ова опсервација показује да односи сродства између лопова и прикривача не конституишу извињење, као у материји прикривања лица. Нема сумње не може се наметнути супрузима и блиским сродницима обавеза да прокажу злочин њихових супруга, жене, оца, матере, брата, сестре, под претњом да ће бити оглашени за саучеснике. Али, ако су они присвојили предмете који су производи деликта и њима се користили, њихов однос сродства не може их ослободити од казне коју су заслужили што су учествовали у прикривању.

* * *

На међународном казненом конгресу у Петрограду, од 1890. преузосили су три мере за ефикасно сузбијање прикривања: 1°. да се пропишу за извесне професије, као што су: банкарски или мењачи, продавци накита и старина, управне уредбе које би имале циљ да предупреду прикривање; 2°. да се од прикривања учини не акт саучешћа, него специјални деликт; 3°. да се уведу прогресивно теже казне за поврат у сличној материји.

Посматрања која су чинена у Француској и на страни, о овој форми криминалитета, расветлила су неколика интересантна факта. Упражњавање прикривања изгледа да је данас скоро сталан елемент сваке злочиначке асоцијације. Прикривачи су скоро увек у свези са лоповима којима они служе као *подстрекачи* пре него што је удар учињен, а као *прикривачи* пошто се удар учини. После, организација је прикривања по примеру трговачких предузећа. Има извесних кућа које су организоване за прикривање, као што су друге за разврат. Најпосле, то је међународни карактер који је прикривање данас узело. Са овога последњег гледишта, француско правознaнство гледало је на прикривање предмета у Француској, који су покрадени на страни, или у прикривању предмета на страни, који су покрадени у Француској, саобразно појму француског кривичног законика, као акцесорно главном деликту и придавало или одбијало надлежност француских судова према томе да ли су они били надлежни или ненадлежни за суђење овог деликта.

Ну, ма какав да је појам прикривања по закону, који се примењује, било да се сматра ово дело као особени деликт, било да га сматрамо као акт саучешћа, — казнено законодавство у случају међународног прикривања показује се као недовољно. Конвенције о екстрадицији између влада једино би могле да отклоне опасности које постају из честих комуникација једне и друге земље. Али би ове конвенције биле олакшане усвајањем у свима земљама једног појма о прикри-

вању, који би га чинио у свима случајевима особеним деликтом.¹⁾

(По Garraud-у)

Милош М. Станојевић
сулија.

ПАУК

Луј — Фредерик — Соваж

Признајем: на основу мога расуђивања о правди ја сам убио старицу. Злочин није мој занат. Има већ скоро тридесет година како радим сајднски занат у једном суморном Њорсокаку Фобуршком и никад ми није ни на памет падала помисао, да ма кога убијем. Увек сам говорио: крв ме ужасава. Што се тиче крађе, моје су ми муштерије сведоци, да им нисам никад утајао и најситнији делић од сата. До те кобне ноћи сваки ме је поштовао. Најпосле, моја жртва и не заслужује ову врву која се дигла због ње.

Била је моја сусетка у оној развалини где се налази мој дућан. Показивала се као сиротица, тако сирота, да је сваког јутра одлазила у прошњу милостиње од богоугодних људи. Хранила се окрајцима хлеба и разним отпацима, бачених јутром у сандуке за ђубре. Звали су је Розалијом. Ишла је обучена у прљаве дрошке; коса у сурим фотиљима падала јој је преко изборана лица.

Занат сајднски ђаволски није напредовао: радећи десет и више сата, једва сам зарађивао насушни хлеб, а нисам увек ни имао посла. Али сам чврстога карактера. Био сам младић без великих прохтева, а мудраци у томе гледају тајну среће. Моје је срце свакад живље куцало од саучешћа у жалосној судбини радника. Кад год је старица пролазила у прошњу, дизао сам главу са посла и казивао бих јој добро јутро.

Постељу сам поставио у дну дућана иза преграде, без светлости и без ваздуха. Преграде измеђ станова танке су. Никад моја сусетка није посумњала, да љу ја прислушкивати њено кретање у својој соби. У осталом, ја је заиста нисам ни уходио: мало ме се тицало како она живи: излазила је и враћала се безбрижно. Ја сам је почео прислушкивати тек једне бесане ноћи, кад сам чуо да броји злато.

Наредне ноћи моја сусетка понови свој изазивачки поступак. Ја открих чак како њен гадни костур дрхти од пакосне радости. То преврши моју неиздржљивост. Не сме се бити богат у близини једног сиромаша.

Како ме нека несавладљива моћ баци с постеље на тле, упалим мој мали раднички фењер, изађем у ходник, па одмах једним ударом ноге избијем врата мале избе. Тврдица цикну:

— Ко је? и узневерено, она се усправи на своме седишту:

— Јесте ли то ви, господине Сиро? Тако сте ме препали! рече она дрктавим гласом.

Ђутао сам. Своје опсењене очи скренем са ње на другу страну: моју пажњу привуче један голем паук који се је кретао по зиду. Зраци са фењера неизмерно су ширили сенку његову. Шапе се његове узнемирише и он се полагао дочепи једне пукотине на таваници. Узнемирих се и чисто се почех устезати, и можда бих се и повукао. Али, за несрећу, Розалија ме упита:

— Чиме вас могу послужити?

Најпаметнији је, да са њом свршим. Оставим фењер на тле и кидишем на просјакињу, која поче да стење, да ме преклиње, да моли за милост, испружив руке у одбрану. Што није завапила за помоћ, то је за то, што се надала, да љу се ја сажалити, али, чини ми се, да се више бојала, да и осталим суседима не открије своју тајну. Сузе су текле из њених крмељивих очију, њена се одвратност увећавала и мене по ново обузе мисао, да утекнем. Али жудња за осветом појача моју мржњу. Савладам своју одвратност, клекнем коленима на задихана просјакињина прса и ишчунам јој грклан.

Око нас је владала дубока тишина. Уздахнем дубоко.

У том тренутку страшни паук, на кога сам заборавио, изађе из своје колибе као једини сведок. За тренутак стаде, као опсењен светлошћу, пусти се концем у ваздух, окретао се непрестано док се не спусти на одвезану мараму покојничину. Његове црне очи засијаше, као главнице од шпенадле, а шапе му се почеше грчити. Паду свој трбух. Рекло би се, да он љубоморно бди над благом — ђаволски чувар. Задрхтах свим телом.

— Очеки мало, гадни скоте! рикнух ја.

Певешто пружих руку. Али он избеже ударац, изгуби се у замршену косу Розалијину, ту се згури, па онда изиђе на врх јастука, као да ми је хтео пркесити. Ја опет покушах да га шчепам. Неухватив и по други пут ми измаче и штуче у мрак. Где ли ће ме сад вребати?

Време је пролазило и ја се мало по мало савладах. Утолим своју одвратност, ојачам своје осећаје, привучем мараму у којој су били новци. Био сам пијан од радости. Ухвати ме дрхтавица. Одрешим канап, који је везивао крајеве мараме. Наполеони засветлуцаше. Брзо набих цевове као мешине, за тим кренем ка ходнику.

У правоугаонику врата, између зарђалих шарка, паук је поставио препону. Проклети ткач пењао се и силазио, ткао је своју мрежу. Па какав је пљен он очекивао, питам вас? Од један пут прекиде свој глупи посао и поче посматрати моје кретање. За тим својим уснама убоду свој трбух, пусти један конач кога поче увијати, као пресилица, и поче брзо уплетати унакрсне мреже. Најзад, чучну у сред мреже и непомично је чекао.

Једним јаросним махом поцепам паучину. Кренем напред, да бих се курталисао ове море, али гадни нитков паде на моју руку и парализова мој усилјај. Бацим фењер који се при паду угаси. Подмукле шапе претрчаше преко моје мишице,

¹⁾ Garraud. Traité théorique et pratique du droit pénal français. t. II стр. 686—689.

Тад ме онда поганац посу гадом по врату, убоде ме у гушу, па ми се попе на чело. Тај ме смрдљиви додир разјари. Луних се о зид, трљао сам се рукама по лицу и глави, ударао сам погама о под. Непријатељ сада умрља и моје усне, па ми се попе и на трепавице. Заборавим на свој злочин. Сав предстрављен овим мучењем, из гласа закукам, позивао сам очајно у помоћ.

За трен ока суседи, у пола обучени, онколе ме; руке правде обвише се око мене. Али шта ме се тиче, што сам ухваћен?

Пакосни паук врати се у своју рупу и сваки корак његових прљавих шапа појачавао је тешки терет големог бола који је ломио моја прса.

С француског,
Ник. Сп. Матијевић.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине глоговачке, актом својим Бр. 961, пита:

„На молбу свештеника ове парохије, збор општине глоговачке у срезу деспотовачком, донео је зборску одлуку, да се од општинске земље у месту званом „Бара“, отуђи јавном лицитацијом 10 хектара, и отуда добивени новац употреби на грађење нове цркве у Глоговцу.

Ову одлуку збора општине глоговачке одобрио је и Државни Савет — одлуком својом од 9. јуна 1910 год. Бр. 7036.

Моли се уредништво за обавештење: Пошто је Државни Савет већ одобрио ову одлуку збора о отуђењу овог општинског земљишта, и то јавном лицитацијом, онда ко ће ово отуђење — продају извршити јавном лицитацијом, да ли може ово општински суд или полицијска — средња власт; како ће се и на који начин извршити ова продаја, и ако је сам општински суд надлежан за продају, онда може ли суд и купцима издати тапију преко свог пуномоћника са већ одобреном одлуком, и да ли ће судови и власти ове тапије тврдити када се уза њих носи и одобрена одлука.

У одобреној одлуци зборској казано је, да се ово земљиште прода на ситније парцеле, и да искључиво могу само купити грађани општине глоговачке а нико други са стране.“

— На ово питање одговарамо:

Продају ове земље, према зборској одлуци, треба да изврши општинска власт а не државна, јер је у питању чисто имовина општине, те је суделовање државне власти непотребно, уколико претходно је она дала свој пристанак за ово, који је по закону био потребан.

Како је одлуком условљено, да купци могу бити само грађани општине глоговачке, то ову продају не треба објављивати преко „Српских Новина“, него само објавама у месту — општини.

Наравно, да ово објављивање треба извршити у целој општини тако, да сваки

грађанин има могућности да за продају сазна и на лицитацију дође ако хоће.

Да би се што тачније извела ова ствар, и били потпуно заступљени интереси општине, одбор треба да одреди једно или више лица, која ће уз председника општине руководити продајом на дан лицитације, којој у сваком случају треба да присуствује и општински пуномоћник.

Пре него што се одреди дан лицитације, треба цело земљиште парцелисати — поделити у ситније делове, — па сваку парцелу премерити онако, као кад се врши попис имовине, како би се знало шта се и у којој величини продаје и шта ко купује.

По свршеној лицитацији ствар треба изнети пред одбор, те да он одлучи јесу ли цене задовољавајуће или не, и кад он нађе да је продаја у реду, треба наплатити прво излицирану цену, па да тада пуномоћник изда купцима тапију.

Да се продаја не би изигравала, треба од лицитаната узимати у напред кауцију.

Колика ће бити кауција за сваку парцелу, треба одбор да одреди пре продаје, и да услови, да ће она служити за накнаду штете, ако купци одастану од куповине.

Услове ове треба да потпишу лицитанти пре почетка продаје.

Тапије може суд да изда непосредно на куће, без претходног убањивања, и њих ће потврдити и полицијска власт и првостепен суд, кад општински пуномоћник поднесе оверен препис одлуке о продаји, одобрење Државног Савета и одлуку општинског одбора, да је лицитација одобрена.

II

Суд општине прокопо-кутинске, актом својим Бр. 1086, пита:

„По § 6. д. грађ. суд. поступка, сеоски кметови, са два одборника, расправљају и суде све спорове у своме селу до 10 динара закључно, и ове њихове пресуде по последњем ставу § 13. истог поступка одмах по изрицању извршне су.“

По чл. 110. закона о општинама, кмет може непослушног казнити са 24 часа затвора или од 1—5 дин. новчане казне, и ове су пресуде одмах по изрицању извршне.

Како има пуно случајева, да кметови изричу своје пресуде на недовољном извињању, користећи се правом извршности својих пресуда, те се тиме многи штете а и сам зајон изиграва, то се учтиво моли уредништво за објашњење у следећем.

1. Може ли општински суд, односно председник општине, као непосредна надзорна власт над кметовима, на жалбу заинтересованих, преиначавати или ништити кметовске пресуде изречене у кругу њихове надлежности по § 6. д. грађ. суд. пост. и чл. 110. закона о општинама, кад буде уверен да је дотична пресуда на недовољном извињању и на штету дотичне стране, која би у ствари, да је предмет довољно извиђен, невина била — изречена и ако може онда по ком законском пропису; и

2. Ако председник општине, односно општински суд, не сме и не може пре-

суде кметовске, за које буде убеђен да су скроз незаконите преиначавати и ништити као извршне, онда има ли права, по ком закону и код које власти, оваквим незаконитим и на недовољном извињању донетим пресудама кметовским оштећена страна тражити накнаду штете, ако је случај из § 6. д. грађ. суд. пост. односно тужити се за лишење слободе ако је случај из чл. 110. закона о општинама?“

— На ово питање одговарамо:

Пресуде сеоских кметова, донесене у кругу њихове надлежности (§ 6. грађ. суд. пост. и чл. 110. закона о општинама) одмах су извршне, и не подлежи ничијем разматрању, па ни општинског суда ни председника општине.

Ако они ове пресуде донесу незаконито и неправилно, нарочито ако то учине свесно и навалично, па тиме некога оштете или му учине неправду, он има права, према чл. 28. Устава земаљског, да их тужи надлежном првостепеном суду, за накнаду штете ако је то у питању, или за учињену кривицу, ако је у питању незаконито лишење слободе.

Као што рекосмо, председници не могу да разматрају и ниште или преиначавaju ове пресуде, али где год се увере да је кмет учинио погрешку, они и имају право и дужни су да га саветују, да законе правилно и савесно извршује.

III

Деловођа општине грабовачке пита:

„По члану 53 в. закона о општинама, за председника, подпредседника, кметове, одборнике, као и остале часнике суда, не могу бити бирани они, који су осуђени за злочинства, преступе учињене из користољубља, као и за дела из § 112. крив. закона, док не прође пет година од како су повратили грађанску част. Овај пропис вреди и за све остале службенике који врше јавну службу у општини. Моли се уредништво за обавештење о томе:

1. Да ли, по пропису поменутог члана, вреди овај услов и за деловођу општинског суда;

2. Да ли деловођа улази у особље општинских часника или не; и

3. Да ли су за деловођу нарочити услови из чл. 114. тач. 3. поменутог закона прецизни, који немају везе са чл. 53. в. зак. о општинама.“

— На ово питање одговарамо:

И члан 53. в. и чл. 114. закона о општинама нови су, јер су измењени законом од 24. децембра прошле године.

Кад се упореде ове две законске одредбе, онда се јасно види: да је законодавац поставио са свим друге погодбе за општинске часнике и извесно општинско особље, а са свим друге за деловођу.

Јер, док за прве вели да не могу бити на положајима ако није протекло пет година од повраћене грађанске части, дакле дозвољава да су кадгод могли бити осуђивани, дотле за деловођу вели: „да није никад осуђиван за злочинства, пресуде или истује учињене из користољубља.“

Јасна је, дакле, разлика између једних и других погодаба, и уредништво налази да не може бити деловођа онај, код кога

стоји случај тачке 3. чл. 114. закона о општинама, без обзира на то што је повратио грађанску част, јер овај последњи услов важи за остале часнике и особље а не и за њега.

Државни, Савет у једном конкретном случају стао је на другачије гледиште од гледишта уредништва, али уредништво налази, да је прави смисао закона оно, како је напред речено.

IV

Суд општине дугавачке актом својим Бр. 1549, пита:

„Министарство Финансија, претписом својим од 16. фебр. тек. год. ВПр. 234, објаснило је, да је за општински буџетски прирез, који износи до 50% потребна одлука — одобрење општинског збора, према чл. 167 Устава земаљског.

Поступајући по горе наведеним законским прописима, суд овај саставио је буџет прихода, по коме прирез за подмирење расхода износи до 50% и пошто га је општински одбор одобрио, послат је надзорној власти на преглед. Надзорна власт пошто га је прегледала, вратила је буџет овом суду те да предвиђен прирез одобри општински збор.

Када је буџет збору изнет на одобрење, од 800 правних гласача гласало је за одобрење приреза свега 26 правних гласача, а остали нису хтели гласати, ни против нити пак за одобрење.

Кад се узме у обзир да на збору треба да учествује половина и један више правних гласача, уписаних у азбучни списак (према чл. 51 зак. о општ.) онда је на овом збору требало учествовати 401 правних гласача па тек онда да се ствар реши.

Поменути чл. 51 зак. о општинама није објашњено: шта ће се радити ако на првом збору не учествује довољан број гласача, да ли ће се сазвати други збор, а шта ће се радити на овом другом збору ако опет не учествује довољан број гласача.

С тога се моли уредништво за обавештење:

1; Да ли ће суд сазивати други збор пошто на првом збору није учествовао довољан број гласача; и по ком законском пропису.

2; Шта ће сад радити ако и на овом другом збору не учествује довољан број гласача, да ли ће буџет слати на одобрење Окружном одбору, или ће и даље гласање продужити, које се дуго може одуговлачити, и опет остати нерешено? — На ово питање одговарамо:

Суд је погрешно разумео члан 51. закона о општинама, јер он не тражи да на збор дође половина и један више од укупног броја правних гласача у једној општини, него изречно вели: „збор решава са оноликом бројем правних гласача, уведени у азбучни списак, колики је на збор дошао, а пуноважна је одлука збора оно, зашто је гласала половина и један више од дошавших гласача.“

Према овоме, кад су свих 26 дошавших гласача гласали за прирез, онда је он одобрен, и суд нека буџет пошаље окружном одбору на даљи рад.

V

Деловођа општине златарске пита:

„Многа лица из једне општине, осуђена су на плаћање кривичних трошкова селу Н. за извршену горосечу.

Да би се та лица ослободила од плаћања, удесе споразумно са општинским судом, те им половина правних грађана дотичног села потпише, да им ове трошкове поклања. Те њихве потписе овери и потврди општ. суд, па им после на основу те потврде пуномоћници сеоски издају признање, да је село Н. опуномоћило исте овим путем, те да осуђенима ту суму новаца поклоне, и власт, на основу тог поднетог признања, сматра да су село измирили те сматра и пресуду за извршену.

Молим уредништво за обавештење: Да ли је ова радња општинског суда правилна и на основу којег законског прописа, јер по закону о општинама, па ни другим специјалним законима, не стоји да села могу чинити поклоне овакве природе и на овај начин?“

— На ово питање одговарамо:

Ако се под кривичним трошковима има разумети накнада штете, за посечену шуму, онда она не може бити опроштена ни овим путем, па чак ни зборском одлуком, јер општинска шума није својина само онога дела правних гласача, него свију чланова једне општине.

Она чак није својина само садашњих пунолетних чланова општине, него и оних који ће то тек бити.

Ако се овоме дода и то, да се на овај начин изиграва и сам закон о шумама и посеца чак и потреба његовога постојања, онда поклону још мање може бити места.

Према томе, свака полицијска власт, која помаже овакве смицалице криваца и општинских власти, саучесник је у кривци, коју они врше.

Сваки пошт. и грађанин, који за овакву смицалицу сазна, дужан је да одмах извести г. Министра Народне Привреде, који ће овоме стати на пут.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Кад се удовица, која је са децом мушком или женском, родитељима мужевљевим или браћом и сестрама, на уживању добара мужевљевих заостала, не би могла са овима сложити, полицијска власт дужна је уступити јој на уживање раван део са истим законим наследницима.

Александар П., као пуномоћник Јоне удове пок. Д. Г., из Пирота, обратио се начелнику среза нишавског и навео, да је по татији пиротског прв. суда од 28. јула 1896 год. № 6378, половина воденице на реци Нишави својина његове властодавке Јоне, а друга половина да је својина наследнице пок. Д. Г. — Данице жене Н. М., на којој она — Јона — има права удовичког уживања према решењу неспорног судије пиротског првостепеног суда од 27. марта 1907. године № 3996., ну да она ни је-

дно ни друго ово своје право не ужива, јер су јој исто њена кћи Даница и зет Н. М. још давно приграбили, па је стога молио, да се они са уживања целокупног поменутог имања, као несавесни држаоци, истисну и припадајући део истог његовој властодавици Јони уступи.

Саслушани по овоме Даница и муж јој Н. М., изјавили су, да они поменути водницу не уживају самовласно и да удова Јона има од исте само право удовичког уживања, али како она код њих живи и они бригу о њој воде, то јој право уживања на половину воденице не признају.

Пом. Јона изјавила је, да она истина станује у истој кући с њима, али да не живе у заједници, већ да она борави одвојено и да о њој никакву бригу не воде но да су јој све имање заузели, па је с тога понова тражила да јој се поменути воденица, половина као сопственици по татији, а друга половина као удови на уживање уступи.

Начелник среза нашао је, да је пуномоћник удове Јоне поднетом татијом судском пуноважно доказао, да она на једну половину воденице има искључиво право својине, и поднетим решењем неспорног судије, да на другу половину има права удовичког уживања, па је с тога решењем од 5. октобра 1909 год. № 12995. одлучио, да Даница по извршности решења уступи удови Јони воденицу, и то једну половину у својину, а другу на удовичко уживање, остављајући јој право, да путем спора против Јоне докаже, да Јона нема право својине на једној половини спорне воденице, а право удовичког уживања на другој половини.

Решење ово оснажило је начелство окружно, а решење овога одобрио је Министар Унутрашњих Дела својим решењем од 14. новембра 1909. год. П№ 24853.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да ожалбено решење Министрово не одговара закону са ових разлога:

Као што се види из татије пиротског првост. суда од 27. јула 1896 год. № 6378. и распоредног извршног решења неспорног судије истог суда од 27. марта 1907 год. Бр. 309. МБр. 1145., донесеног о наслеђу по маси пок. Д. Г., баштована из Пирота, Јона удова пок. Д. Г. сопственица је половине воденице на реци Нишави, а друге половине сопственица је жалитељка Даница као наследница, ну под теретом Јониног удовичког уживања до смрти или преудаје.

По § 414. грађанског закона, ако удовица по смрти мужа на уживању добара мужевљевих са децом мушком или женском, или са родитељима његовим или браћом и сестрама заоставша, не би се сложити могла, па би или она или наследници ову деобу захтевали, то у таквом случају припада њој на уживање раван део са истим законим наследницима, којима ће такви после смрти жене или у случају преудаје припасти.

Према томе, кад тужиља Јона има права удовичког уживања на другој по-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ловини воденице заједно са наследником Даницом, онда је ереска власт погрешила, што је решењем својим уступила целу другу половину воденице Јони већ је требала само половину од те друге половине да јој уступи на уживање, и као што је решењем жалитељку Даницу упутила на спор ради доказивања да тужиља нема права својине на првој половини воденице, а ни право удовичког уживања на другој половини воденице, тако је исто требала тужиљу да упути на спор да докаже да има право удовичког уживања и на други део друге половине спорне воденице.

Министар Унутрашњих Дела писмом од 26. априла 1910 године П.№ 8178. известио је Државни Савет, да се са предњим посматрањем саветским слаже, и да ће у смислу саветских примедба издати жалитељки друго решење.

Одлука Државног Савета од 4. маја 1910 год. № 5621.

Један случај неправилности избора услед тога, што једна кандидатска листа није била прилепљена на кутију, те се за њу на збору није ни могло гласати.

Милован С. из Л. ... жалио се Државном Савету противу избора кмета села Л. који је извршен на дан 11. априла 1910 године, због ових неправилности:

1. што сазив збора није никако објављен; и

2. што бирачки одбор није једну кандидатску листу потврђену судом ставио на кутију, те се за њу није ни гласало.

II. Одсек Државног Савета по оцени жалбених навода и размотрењу изборних акта, нашао је, да овај избор не може остати у снази с тога, што се из записника бирачког одбора о раду на збору за овај избор види, да је бирачки одбор прилепо свега две кандидатске листе на кутије, за које се свега и гласало, а да трећу кандидатску листу З. Л., како се из поменутог записника као и саслушања овог кандидата од 11. априла 1910 год. види, није лепио на кутију, нити се за њу тога дана гласало, а то је међутим противно чл. 53. з. и чл. 54 б. закона о општинама, по којима је свака листа, потврђена од првостепеног суда, морала имати на дан збора своју засебну кутију, те је и бирачки одбор био дужан да све потврђене кандидатске листе прилепи на кутије како би се на тај начин омогућило гласање за сваку.

С тога је на основу чл. 170. зак. о општинама решио, да се овај избор кмета села Л. поништи.

Одлука од 17 маја 1910 год. № 6219.

Један случај уништаја избора услед прекида рада бирачког одбора у подне.

Милан Р., из Б. жалио се Државном Савету противу избора часника за општину б. који је извршен 28. марта 1910 год. због ових неправилности:

1. што је бирачки одбор, у место чл. 54. к., применио чл. 46. и 47. зак. о општинама, те је гласање у подне прекинуо

од 12 до 2 часа по подне и гласање закључио у 5 часова по подне.

2., што је председник бирачког одбора, који је и кандидат за одборника на изабраној листи, овај прекид намерно удесио, да би омео неке гласаче, у чему је и успео;

3. што у записник није уношено све што је на збору рађено;

4., што је благајник општински изопијао гласаче, који су, онако пијани, падали и тукли остале гласаче;

5., што чланови бирачког одбора нису одређени коцком; и

6., што између изабраних часника постоји сродство.

Трећи одсек Државног Савета, и не упуштајући се у оцену осталих жалбених навода, нашао је, да овај избор не може остати у снази с тога, што је протоколом о одвојеном мишљењу два члана бирачког одбора од 28. марта 1910 год. утврђено, да је, противно изречном пропису чл. 54. к. зак. о општинама, гласање прекидано од 12. часова у подне до 2. часа по подне а тај је прекид могао бити од утицаја на резултат гласања.

С тога је на основу чл. 170. зак. о општинама решио, да се овај избор поништи.

Одлука од 27. априла 1910 год. № 4252.

У општинама, састављеним из неколико места, избор кметова врши се на варошким односно сеоским састанцима засебно једно за другим у дане, које општински одбор одреди.

В. В., из Д. жали се Државном Савету противу избора кмета села Д. извршеног 4. априла 1910 год., због ових неправилности:

1. што су једног истог дана вршени избори кметова и за ово село и за село В.

2. што је гласање вршено у једној истој соби за оба кмета; и

3. што је био један исти бирачки одбор.

II. Одсек Државног Савета, по оцени жалбених навода и размотрењу изборних акта, нашао је, да овај избор не може остати у снази с тога, што се из објаве општинског суда од 12. марта 1910 год. № 435. о сазиву збора за овај избор, као и одлуке општинског одбора о одређивању дана за исти, види, да је једновремено, једног истог дана и од једног истог бирачког одбора извршен избор и кмета овог села и кмета села В., а међутим то је противно чл. 58. и чл. 53. г. закона о општинама, по коме се у општинама, састављеним из неколико места, избор кметова има извршити засебно једно за другим у дане које општински одбор одреди.

С тога је на основу чл. 270. зак. о општинама решио, да се овај избор поништи.

Одлука од 15. маја 1910 год. № 6377.

Јос. К. Ст.

Одлука опште седнице касационог суда од 4. маја 1910. Бр. 5515.

Застарелост из § 931. грађ. законика од 6 година важи и за застарелост права

на накнаду штете државе према појединцима, а не само за застарелост покретних добара државних.

Главној Контроли био је тужен од месне контроле окр. ваљевског М. Б. за накнаду штете, коју је овај причинио држави као рачунополагач дотичне општине.

Главна Контрола пресудом својом од 28. октобра 1909. год. № 23305, осудила је М. Б. да накнади причињену штету држави. Но по жалби туженог Касацони Суд, примедбама својим од 16. фебруара 1910 № 1892, поништио је поменути пресуду Главне Контроле са разлога:

»Кад је § 939. грађ. закона, који пропис нарочито говори о застарелости права на тражење накнаде штете, прописано, да штета застарева за три, односно за 24 год., ако је из злочинства постала, и, кад се у овом законском наређењу не прави разлика, да ли је штета учињена према држави или само према приватнима, онда је Главна Контрола, погрешила што и у овом спору, питање о застарелости, није ценила по наведеном законском пропису, већ по § 931. грађанског законика.

Ово нарочито и за то, што пропис § 939. грађ. закона долази после § 931. истог закона, те кад не изузима штету према држави, нити зато упућује на § 931. гр. зак. има се узети, да вреди за све случајеве, па ма штета према коме била учињена, у колико то другим специјалним законима није друкчије наређено.

Главна Контрола није примила ове примедбе Касац. Суда, већ је дала следеће противразлоге:

»Све до ове одлуке одељења Касацониог Суда, стално је примењивана за спорове, који се по државним рачунима воде код Главне Контроле, застарелост из § 931. а не из § 939. грађан. законика. Изузимајући, можда, поједине случајеве из давнашње праксе Касацониог Суда по правилу и управо искључиво, примењивана је шесто-годишња застарелост из § 931. а не трогодишња из § 939. грађ. зак. Од многобројних примера Главна Контрола наводи одлуку првог одељења Касац. Суда од 18. марта 1908. г. № 2524, којом је оснажена пресуда Главне Контроле од 13. децембра 1907 г. № 30720; а та пресуда донета је на штету односно жалиоца баш по том основу, што према туженом није примењена застарелост од три већ од шест година из § 931. гр. зак. По том предмету, да је било места примени § 939. пресуда Главне Контроле била би поништена у корист туженога, јер је много више протекло од трогодишњег времена, колико се у смислу то а §-а за застарелост тражи. За доказ ових навода прилаже се у верном препису пресуда Гл. Контроле, жалба туженог и одлука првог одељења Касац. Суда. Као што се из текста одлуке Касац. Суда види у тој седници је учествовао један судија, који је учествовао и у доношењу одлуке, на коју се ови противразлози односе. То значи, да се ове две одлуке Касацониог Суда у основи не слажу, а кад је тако, онда је у интересу ствари, да се дође до једнолике при-

мене закона, како се не би у истоветним случајевима доносиле разнолике одлуке, према томе, је ли предмет расматран и решаван у једном или другом одељењу Касационог Суда, а према гледишту, које о том питању преовлађује у појединим одељењима. Преовлада ли гледиште за примену § 939. грађ. зак., онда се приступа једној начелној новини, која се у основи противи другој па и најскоријој општој пракси Касац. Суда. Међутим, Главна Контрола налази, да нема разлога да се таквој важној новини приступа, да се толико годишња пракса Касац. Суда и Главне Контроле ремети и да се на тај начин код масе осуђених лица створи уверење, да су очевидно против-законито осуђени на накнаду штете; јер према њима није примењен § 939. са трогодишњим већ § 931. са шестогодишњом застарелошћу. Треба дати одвећ јасне и убедљиве разлоге, да је одиста закон кроз тако дуго време и све до најновијег доба погрешно примењиван, па да се та новина може правдати. Главна Контрола не налази, да такви разлози постоје. Кад је Законодавац, у намери да јаче заштити јавне интересе, прописао нарочиту дужу застарелост, у корист извесних установа општег значаја, па тој намери дао очевидна израза у § 931. грађ. зак. прописујући застарелост од шест година у корист тражења државних, а такав је случај и овде, онда би се тешко могло схватити, да за те случајеве треба ипак применити крађу застарелост из § 939., застарелост од три године, која се односи на друге случајеве, а не и на оне, које предвиђа § 931. Не стоји то, да се те две одредбе сукобљавају. У § 939. није у опште било потребе предвиђавати нарочиту застарелост за накнаду штете по државним потраживањима, јер је то питање и садржано и расправљено једном општом одредбом, која се на државна потраживања односи, а то је одредба из § 931. гр. законика.

Ако би се узело, да накнада штете није покретно добро, као што је то у давнашњој прошлости још 5. октобра 1878. год једно одељење Касац. Суда по извесном спору (који се тицао цркве) расправио решењем № 2169, па би се том давнашњем и вероватно усамљеном гледишту и сада приступило, одлуком опште седнице на широј, начелној основи, онда би за јавну касу било одвећ штетних последица и поред све заштите, коју има по § 931. грађ. зак. А зашто? Може ли се одиста бранити, да тражење накнаде штете, која има непосредне везе са покретним добрима и од њих управо и долази, да то тражење није у ствари тражење покретнога добра или његове вредности? Може ли се то одвојити као неки оделит, друкчији правни појам, од онога, који је изложен у § 931. грађ. зак? Како би се могло правдати, да тражења јавних каса, која се односе на покретна добра, застаревају за шест година, а накнада штете за та иста добра да застарева за три године и то по § 939., који с тим добрима нема никакве везе.

Како би се онда могла разумети и правдати, иначе, са свим правилне и скорашње одлуке опште седнице Касационог Суда од 2. јануара 1908. г. № 14186, по којој нарочита застарелост, која вреди, за непокретна општинска добра, по том истом § 931. има да се примени и на све тражбине, које са тим добрима имају везе.

Кад је реч о накнади штете из § 939., а ствар се тиче државе, застарелост се има применити и расправити у вези са § 931. грађ. зак., као што је досада тако дуго и једнолико практиковано, и као што се то лепо види из оног случаја, који је расправљен у првом одељењу Касационог Суда, по гласу приложених акта.

Касациони Суд у својој општој седници нашао је да су противразлози Главне Контроле закону саобразни, а да примедбе не стоје, па је стога вратио предмет одељењу, да донесе одлуку о главној ствари. Према оваквој одлуци одељење Касационог Суда понова је расмотрило акта овога спора и нашло да је пресуда Главне Контроле на закону основана и за то ју је и оснажило.

М. Л. Р.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Јован Близуновић, аустријски војни бегунац, који је био на сталном становању у Лесковцу, извршио је опасну крађу Симону Стојановићу, механицији из истог места, па затим побегао. Том приликом однео је покрађеном 50 динара у новцу и један полован црни капут. Он је стар 20—23 године, округлог лица, црномањаст, бркова црних малих, дежмекаст, на себи је имао панталоне од аустријског војничког шајка. — Делеша начелника среза лесковачког Бр. 14932.

Лазар Митровић, Циганин, има да одговара код кварта палилушког за крађу коња. Он је стар 50 година, висок, црне проседе браде — Акт кварта палилушког Бр. 4851.

Сава Војновић, из Мале Митровице, има да се притвори на захтев овлашћеног аустроугарског посланства. Он је стар 27 година, очију и косе црне, какипрет на десној руци деформиран. — Акт Министарства Унутрашњих Дела ПБр. 6648.

Два непозната разбојника, 28. прошлог месеца, напали су Вукацу жецу Танасија Плића из Црквенца, и отели јој 45 динара у новцу, једну мушку кошуљу, једне гаће, две трубе платна, и један памук фтиљаш. По њеном казивању зликовци су изгледали овако: један је стар 25—26 година, средњег раста, риђ, дежмекаст, од одела на себи имао је антерију од црног шајка, на глави шубару и био је нагарављен; други је незнатно мањи од првог, црномањаст, црних бркова. На месту где је извршено разбојништво нађена је њихова марама бледо-жуте боје, са затворено-црвеним шарамма. — Делеша начелника среза ресавског Бр. 12506.

Лазар Ђорђевић, скитачки Циганин, стар 40 година, густих бркова, на десној руци у

претима сакат одговара за покушај убиства.

— Делеша Бр. 3. комесара панађура у Тополи.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаaska стражарно их упуте власти која је потерницу издала, с позивом на означене бројеве акта или денеша.

НАЂЕНЛЕШ

У атару села Церја 19. прошлог месеца Ибар је избацио један непознати мушки леш, који је у води лежао више од месец дана.

Леш је стар око 30 година, дугачак 179 см. добре мускулатуре, здравих зуба, без одела и икаквих повреда. — Акт начелника среза жичког Бр. 11666.

ТРАЖИСЕ

Јеремија Белаковић, раденик из Београда, отишао је од своје куће 15. прошлог месеца, и до данас се није вратио.

Он је стар 42 године, црномањаст, средњег раста, у официрској старој блузи са шајкачом на глави. — Акт кварта палилушког Бр. 4798.

УХВАЋЕНИ

Стојадин Станисављевић и **Милорад Јовановић** осуђеници, чије смо потернице изнели у прошлом броју, похватани су.

КРАЂЕСТОКЕ

Ноћу између 22. и 23. прошлог месеца непознати крађивац украо је Милану Радојичићу, учитељу из Мачковца, једну кобилу високу 130 до 140 см. кулашасту, гриве црне лисасте са жигом В. — Делеша начелника среза расинског Бр. 12652.

Ноћу између 20. и 21. прошлог месеца непознати крађивац украо је једну кобилу Радомиру Петровићу из Поточица. Кобила је длаке доратасте, на левој страни трбуха има килу са жигом „О”. — Делеша начелника среза темишњског Бр. 7414.

Непознати крађивац украо је Станојлу Бркићу, из Прџиловице, једну кобилу, длаке доратасте, цветасту, на једној пози чаранасту, матору 6 година. — Делеша начелника среза моравског округа нишког Бр. 8415.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима да ове крађе и крађивце.

НАЗНАЊЕ

Комплети „Полицијског Гласника“ за 1908. и 1909. год., у елегантном тврдом повезу, могу се добити у уредништву по цену од 20 динара за једну годину. Комплети у меком повезу за 1908. и 1909. год. могу се добити по цену од 15 за једну годину, или оба заједно за 25 динара.